Spor Seyircilerinin Sözel Fiziksel Zorbal?k Davran??lar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Spor Seyircilerinin Sözel Fiziksel Zorbal?k Davran??lar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30948

ARABPSYCHOLOGY.COM

Öz

Spor Seyircilerinin Sözel Fiziksel Zorbal?k Davran??lar? Ölçe?i, spor müsabakalar?n? takip eden seyircilerin sergiledi?i zorbal?k e?ilimlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir **psikometrik** araçt?r. Ölçek, özellikle futbol taraftarlar? örne?i üzerinden 2019 y?l?nda yap?lan bir doktora tezi kapsam?nda olu?turulmu?tur. Yap?lan analizler sonucunda, ölçek maddelerinin tek bir faktör alt?nda topland??? belirlenmi?tir. Bu tek faktör, kaynak metinde belirtildi?i üzere, **siber zorbal?k** davran??lar?n? kapsamaktad?r. Ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?u, **Cronbach Alpha** katsay?s?n?n .93 olarak tespit edilmesiyle gösterilmi?tir. Bu bulgular, geli?tirilen arac?n spor seyircilerinin zorbal?k davran??lar?n? geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçebildi?ini ortaya koymaktad?r.

Ölçek toplam 14 maddeden olu?makta olup, 5'li **Likert** tipi bir derecelendirme sistemi kullanmaktad?r. Yap?lan **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA), tek faktörlü yap?n?n yüksek düzeyde yap? geçerli?ine sahip oldu?unu do?rulam??t?r.

Anahtar Kelimeler

Spor, Seyirci, **Zorbal?k**, Siber Zorbal?k, Ölçek Geli?tirme, Futbol Taraftar?, Psikometri, Sözel Sald?rganl?k

Yazarlar

Yasin Karaca

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, spor müsabakalar? s?ras?nda veya ilgili sosyal ortamlarda spor seyircilerinin sergileme e?iliminde olduklar? sözel ve fiziksel zorbal?k davran??lar?n? sistematik olarak ölçmektir. Geli?tirme çal??mas?, özellikle futbol taraftarlar?n?n zorbal?k davran??lar?n? incelemek üzere odaklanm??t?r.

Ölçek, spor psikolojisi ve sosyal psikoloji alanlar?nda, seyirci davran??lar?n?n do?as?n?, zorbal?k e?ilimlerinin yayg?nl???n? ve bu tür davran??lar? etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik ara?t?rmalarda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Bu araç sayesinde, spor etkinliklerinde ?iddet ve zorbal??? önlemeye yönelik müdahale stratejileri geli?tirilmesi hedeflenmektedir.

Yap?

Ölçek, literatür taramas? ve uzman görü?leri sonucunda geli?tirilmi? olup, psikometrik analizler neticesinde tek boyutlu bir yap? sergilemektedir. Yap?lan geçerlik analizlerinde, ölçekte yer alan

ARABPSYCHOLOGY.COM

maddelerin anlam ve içerik olarak birbiriyle tutarl? oldu?u ve tek bir ortak yap?y? temsil etti?i görülmü?tür. Bu tek faktör, çal??ma kapsam?nda spor seyircilerinin genel zorbal?k e?ilimlerini, özellikle de siber zorbal?k ba?lam?nda ifade edilen davran??lar? temsil etmektedir.

Ölçek maddelerinin kapsamlar? incelendi?inde, bu yap?; rakip tak?m seyircisine yönelik alay etme, kötü isim takma ve güçsüz olan? hedef alma gibi do?rudan veya dolayl? **zorbal?k** eylemlerini ölçmektedir. Bu kapsam, ölçe?in ba?l???ndaki sözel ve fiziksel zorbal?k kavramlar?yla örtü?se de, geli?tirme sürecinde siber zorbal?k davran??lar?n?n da güçlü bir ?ekilde temsil edildi?i belirtilmi?tir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amac?yla gerçekle?tirilen analizler, maddelerin tek bir faktörde topland???n? göstermi?tir. Bu tek faktörlü yap?, ölçekteki maddelerin %62.70 oran?nda varyans?n? aç?klamaktad?r. Bu yüksek aç?klanan varyans oran?, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini göstermektedir.

Faktör analizleri sonucunda, ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin .73 ile .83 aras?nda de?i?ti?i belirlenmi?tir. Faktör yüklerinin .50'nin üzerinde olmas?, her bir maddenin ölçülen yap?ya güçlü bir katk? sa?lad???n? ve ölçe?in yap?sal olarak geçerli oldu?unu desteklemektedir. Sonuç olarak, Spor Seyircilerinin Sözel Fiziksel Zorbal?k Davran??lar? Ölçe?i'nin geçerli ölçümler yapt??? sonucuna var?lm??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k güvenirli?i, **Cronbach Alpha** katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Hesaplamalar neticesinde katsay?n?n .93 oldu?u belirlenmi?tir. Bu de?er, sosyal bilimler ara?t?rmalar? için mükemmel düzeyde bir iç tutarl?l??? i?aret etmekte ve ölçek maddelerinin birbiriyle son derece uyumlu oldu?unu göstermektedir.

Ayr?ca, yap?sal modelin güvenirli?ini peki?tirmek amac?yla **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) uygulanm??t?r. DFA sonuçlar?, madde faktör yüklerinin 0.93 ile 0.95 aras?nda de?i?ti?ini ve hata varyanslar?n?n 0.09 ile 0.15 gibi oldukça dü?ük de?erlerde oldu?unu göstermi?tir. Yüksek faktör yükleri ve dü?ük hata varyanslar?, ölçek maddelerinin ölçülen latent yap? üzerindeki etkisinin "büyük etki" kategorisinde oldu?unu kan?tlam?? ve ölçe?in tek faktörlü yap?s?n?n güvenilirli?ini güçlendirmi?tir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde hem Ke?fedici hem de Do?rulay?c? Faktör Analizleri kullan?lm??t?r. Ke?fedici analizler, ölçme arac?ndaki maddelerin tek bir faktörde topland???n? ortaya koymu?tur.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu tek faktör, toplam varyans?n %62.70'ini aç?klamaktad?r.

Yap?lan **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) ise tek faktörlü modeli do?rulam??t?r. Analizde, tüm madde t oranlar?n?n .01 düzeyinde anlaml? oldu?u görülmü?tür. Faktör yük de?erlerinin 0.50'nin üzerinde olmas?, maddelerin ölçülen yap? üzerindeki etkisinin yüksek oldu?unu göstermektedir. Bu bulgular, ölçe?in tek faktörlü modelinin yüksek düzeyde yap? geçerli?ine sahip oldu?unu ve psikometrik aç?dan sa?lam bir yap? sundu?unu kesinle?tirmi?tir.

Araç

Test Type: Geli?tirme

Format: 14 maddelik, 5'li **Likert** tipi ölçek.

Language Available: Türkçe

Population Group: Spor Seyircileri (Futbol Taraftarlar?)

Age Group: Belirtilmemi? (Ara?t?rma ba?lam?nda yeti?kin/ergen futbol taraftarlar?)

Population Details: Futbol taraftarlar? örne?i kullan?larak geli?tirilmi?tir.

Test Methodology: 5'li Likert derecelendirmesi: 1-asla yapmam, 2- nadiren yapar?m, 3- bazen yapar?m, 4- genellikle yapar?m, 5- her zaman yapar?m.

Anahtar Kelimeler

Sözel Zorbal?k, Fiziksel Zorbal?k, **Psikometri**, Ölçek, Spor Psikolojisi, Yap?sal E?itlik Modellemesi, Taraftar Davran??lar?

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Author ORCID Identifier: Sa?lanmam??t?r

Affiliation Email addresses: yasinkaraca99@gmail.com

Correspondence Address: ?leti?im e-posta adresi üzerinden sa?lanabilir.

Test Y?l?: 2019 (Doktora tezinin yay?mland??? y?l)

?zin ve Ücret: Ölçe?in kullan?m izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Yasin Karaca ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Karaca, Y. (2019). *Spor seyircilerinin zorbal?k davran??lar?n?n incelenmesi (futbol taraftar? örne?i)* (Doktora tezi). ?nönü Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Üniversitesi, Malatya. Tez, ?nönü Üniversitesi Aç?k Eri?im Sistemi üzerinden eri?ilebilmektedir: openaccess.inonu.edu.tr

Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: spor-seyircilerinin-sozel-fiziksel-zorbalik-davranislari-olcegi-toad.pdf

Spor Seyircilerinin Sözel Fiziksel Zorbal?k Davran??lar? Ölçe?i Maddeleri

Madde Say?s?: 14

Rakip tak?m seyircisi ile dalga geçerim.
Rakip tak?m?n seyircisine kötü isim takar?m.
Küçük ve zay?f olan rakip tak?m seyircisini k?zd?r?r?m.

ARABPSYCHOLOGY.COM